

DIALOGUL INTERPROFESIONAL – INSTRUMENT DE PREVENȚIE PENTRU REDUCEREA CAUZELOR DE RĂSPUNDERE DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR

Natalia GAVRILENCO ¹

Articolul subliniază importanța unui dialog interprofesional eficient între judecători, procurori și avocați, considerându-l un instrument esențial pentru reducerea procedurilor disciplinare. Autoarea a analizat activitatea Colegiului Disciplinar și acțiunile întreprinse pentru promovarea unui astfel de dialog, evidențiind implicarea directă în conferințe și ateliere de lucru ca pași importanți pentru consolidarea relațiilor între profesioniștii din domeniul juridic. Participarea activă a autoarei subliniază necesitatea unei comunicări continue, care să prevină conflictele, să asigure clarificarea responsabilităților fiecărei profesii și să contribuie la un sistem judiciar mai eficient și transparent.

Analiza activității Colegiului Disciplinar subliniază necesitatea promovării unor comunicări eficiente între profesioniștii din domeniul juridic și relevă impactul pozitiv al participării directe la evenimentele profesionale. De asemenea, se recomandă revizuirea unor reglementări, precum Hotărârea CSM nr. 351/14, pentru a facilita colaborarea și a spori transparența proceselor administrative, contribuind astfel la îmbunătățirea comunicării între judecători, procurori și avocați. În final, se concluzionează că un dialog interprofesional continuu, susținut de inițiative strategice, nu doar că previne conflictele, dar și întărește încrederea publicului în integritatea și eficiența sistemului judiciar, creând astfel un cadru juridic mai echitabil și mai funcțional.

Cuvinte- cheie: dialog interprofesional, deontologie, colaborare între profesii, răspundere disciplinară.

INTERPROFESSIONAL DIALOGUE – A PREVENTIVE TOOL FOR REDUCING THE CAUSES OF DISCIPLINARY LIABILITY OF JUDGES

Natalia GAVRILENCO ¹

The article emphasizes the importance of effective interprofessional dialogue between judges, prosecutors, and lawyers, considering it an essential tool in reducing disciplinary procedures. The author analyzed the activity of the Disciplinary Board and the actions taken to promote such dialogue, highlighting direct involvement in conferences and workshops as important steps in strengthening relationships among legal professionals. The author's active participation underscores the need for continuous communication to prevent conflicts, clarify the responsibilities of each profession, and contribute to a more efficient and transparent judicial system.

The analysis of the Disciplinary Board's activity emphasizes the need to promote effective communication between legal professionals and highlights the positive impact of direct involvement in professional events. Furthermore, it recommends revising certain regulations, such as CSM Decision No. 351/14, to facilitate collaboration and enhance the transparency of administrative processes, thereby improving communication between judges, prosecutors, and lawyers. In conclusion, it is stated that continuous interprofessional dialogue, supported by strategic initiatives, not only prevents conflicts but also strengthens public trust in the integrity and efficiency of the judicial system, thus creating a more equitable and functional legal framework.

Keywords: interprofessional dialogue, deontology, collaboration between professions, disciplinary responsibility.

¹ Doctorandă, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova, (ROR: <https://ror.org/0475kvb92>), e-mail: rector@usm.md; e-mail: natalita.gavrilenco@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-3820-8021

PhD Student, Doctoral School of Legal Sciences, Moldova State University (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: rector@usm.md; e-mail: natalita.gavrilenco@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-3820-8021

INTRODUCERE

Răspunderea disciplinară a judecătorilor este un instrument fundamental în arhitectura unui sistem judiciar echilibrat, în care independența magistratului coexistă cu obligația acestuia de a respecta cele mai înalte standarde etice și profesionale. În contextul Republicii Moldova, acest mecanism de control capătă o importanță sporită pe fondul transformărilor legislative și instituționale orientate spre consolidarea statului de drept și a încrederii publice în actul de justiție.

Articolul de față propune o analiză aplicată a modului în care s-a exercitat răspunderea disciplinară a judecătorilor în anul 2023, prin examinarea sesizărilor depuse la Colegiul disciplinar, a categoriilor de abateri reținute și a deciziilor adoptate. Studiul scoate în evidență tipologia comportamentelor sancționate, gradul de responsabilitate al judecătorilor, precum și relația dintre aceste sancțiuni și contextul profesional în care apar.

Un element central al lucrării îl reprezintă abordarea dialogului interprofesional ca posibilă soluție de diminuare a conflictelor între actorii sistemului de justiție – judecători, procurori, avocați – care, de cele mai multe ori, escaladează până la sesizări disciplinare. Pe baza analizei hotărârilor publicate și a interacțiunilor constatate între profesioniștii dreptului, se conturează ideea că o cultură instituțională a comunicării și a cooperării ar putea preveni nu doar abaterile, ci și percepțiile eronate cu privire la acestea.

Prin urmare, articolul urmărește să răspundă la următoarele întrebări: *ce tipuri de abateri disciplinare sunt cele mai frecvente în practica recentă? În ce măsură poate un cadru solid de dialog interprofesional să contribuie la prevenirea procedurilor disciplinare?*

METODOLOGIE

Metodele de cercetare utilizate în acest studiu se bazează pe o abordare mixtă, care combină cercetarea calitativă și cantitativă pentru a oferi o înțelegere completă a fenomenului studiat. Cercetarea include analiza documentară a reglementărilor și procedurilor disciplinare din sistemul judiciar, precum și analiza datelor statistice privind plângerile

INTRODUCTION

The disciplinary liability of judges is a fundamental instrument in the architecture of a balanced judicial system, where judicial independence coexists with the obligation to uphold the highest ethical and professional standards. In the context of the Republic of Moldova, this control mechanism gains increased importance amid legislative and institutional reforms aimed at strengthening the rule of law and public trust in the justice system.

This article offers an applied analysis of how judicial disciplinary liability was exercised in 2023 by examining the complaints submitted to the Disciplinary Board, the categories of misconduct identified, and the decisions rendered. The study highlights the types of behavior that were sanctioned, the degree of accountability demonstrated by judges, and the relationship between these sanctions and the professional context in which they arose.

A central element of the paper is the exploration of interprofessional dialogue as a potential solution to reduce conflicts among actors within the justice system—judges, prosecutors, lawyers—which often escalate into disciplinary complaints. Based on an analysis of published decisions and observed interactions among legal professionals, the idea emerges that an institutional culture of communication and cooperation could prevent not only misconduct but also misperceptions surrounding such behavior.

Therefore, the article seeks to answer the following questions: What types of disciplinary offenses are most frequent in recent practice? To what extent can a strong framework for interprofessional dialogue contribute to the prevention of disciplinary proceedings?

METHODOLOGY

The methods used in this study are based on a mixed approach that combines both qualitative and quantitative research to provide a comprehensive understanding of the phenomenon under investigation. The research includes a document analysis of disciplinary regulations and procedures within the judicial system, as well as an analysis of statistical data on complaints submitted to the Judicial Inspection and

depose la Inspekția Judiciară și cazurile disciplinare examinate de Colegiul Disciplinar. În plus, s-a utilizat analiza raporturilor oficiale ale Consiliului Superior al Magistraturii pentru a explora cadrul normativ și instituțional în care se desfășoară procesele disciplinare.

În cadrul cercetării, un aspect esențial l-a constituit dialogul interprofesional, care a fost realizat prin interacțiuni și schimburi de perspective între profesioniști din diverse domenii ale sistemului judiciar. Acest dialog a inclus judecători, avocați, reprezentanți ai organelor de autoadministrare.

În acest articol s-au utilizat următoarele abrevieri:

- CSM - Consiliul Superior al Magistraturii
- CD - Colegiul disciplinar
- CSP - Consiliul Superior al Procurorilor
- UAM - Uniunea Avocaților din Moldova
- ABA ROLI - Inițiativa pentru Supremația Legii a Asociației Barourilor Americane

DISCUȚII ȘI REZULTATE

Rezultatele cercetării din acest articol subliniază importanța unui dialog interprofesional eficient între judecători, procurori și avocați pentru prevenirea conflictelor și reducerea cazurilor de răspundere disciplinară. Studiul a evidențiat faptul că majoritatea plângerilor adresate Inspekției Judiciare provin din conflicte interprofesionale, iar aceste neînțelegeri ar putea fi evitate printr-o mai bună comunicare între profesioniștii din domeniul juridic.

În plus, analiza activității Colegiului Disciplinar al CSM a relevat o serie de abateri frecvente comise de judecători, cum ar fi încălcarea termenelor procedurale, comportamentele nepotrivite față de participanții la proces și atitudinea nerespectuoasă în relațiile cu colegii și avocații. Aceste abateri nu doar că subminează încrederea publicului în justiție, dar și au un impact negativ asupra colaborării profesionale ce este necesară pentru funcționarea unui sistem judiciar eficient.

În final, cercetarea sugerează că aplicarea unui cadru de dialog structurat și clar între toate părțile implicate ar putea contribui semnificativ la prevenirea conflictelor și la menținerea unui climat de încredere și respect

disciplinar reviewat de către Consiliul Disciplinar. În plus, studiul încorporează o analiză a raporturilor oficiale ale Consiliului Superior al Magistraturii pentru a explora cadrul normativ și instituțional în care procesele disciplinare au loc.

Un aspect esențial al cercetării a fost dialogul interprofesional, realizat prin interacțiuni și schimburi de perspective între profesioniști din diverse domenii ale sistemului judiciar. Acest dialog a implicat judecători, avocați și reprezentanți ai organelor de autoadministrare.

În acest articol s-au utilizat următoarele abrevieri:

- CSM – Consiliul Superior al Magistraturii
- CD – Colegiul disciplinar
- CSP – Consiliul Superior al Procurorilor
- UAM – Uniunea Avocaților din Moldova
- ABA ROLI – Inițiativa pentru Supremația Legii a Asociației Barourilor Americane

DISCUSSIONS AND RESULTS

The findings of this study highlight the importance of effective interprofessional dialogue among judges, prosecutors, and lawyers in preventing conflicts and reducing instances of disciplinary liability. The study revealed that the majority of complaints submitted to the Judicial Inspection stem from interprofessional conflicts, which could often be avoided through improved communication among legal professionals.

Furthermore, the analysis of the activity of the Disciplinary Board of the Superior Council of Magistracy (CSM) revealed several common types of misconduct committed by judges, such as failure to observe procedural deadlines, inappropriate behavior toward trial participants, and disrespectful attitudes in interactions with colleagues and lawyers. These types of misconduct not only undermine public trust in the justice system but also negatively affect the professional collaboration essential for an effective judiciary.

Ultimately, the research suggests that implementing a structured and clear framework for dialogue among all parties involved could significantly contribute to conflict prevention and the maintenance of a climate of trust and

reciproc. Aceasta ar sprijini nu doar prevenirea abaterilor disciplinare, ci și îmbunătățirea generală a transparenței și colaborării în cadrul sistemului judiciar.

Răspunderea disciplinară a judecătorilor reprezintă un mecanism fundamental pentru menținerea standardelor morale și profesionale în cadrul sistemului de justiție. Aceasta se bazează pe principiul că judecătorii, în calitatea lor de apărători ai dreptății, trebuie să respecte nu doar litera legii, ci și valorile etice care guvernează profesia lor.

Prin răspunderea disciplinară se instituie o responsabilitate clară: judecătorii care încalcă normele profesionale trebuie să fie trași la răspundere și să suporte consecințele corespunzătoare. Acest proces nu doar că descurajează abaterile, dar promovează și respectarea continuă a standardelor, asigurând cetățenilor acces la o justiție echitabilă și de încredere.

Astfel, în Republica Moldova, judecătorii răspund pentru comiterea abaterilor disciplinare prevăzute de prezenta lege. Încălcarea prevederilor altor acte normative atrage răspunderea disciplinară numai în cazurile în care fapta constituie o abatere disciplinară în conformitate cu art. 4 al Legii nr. 178/2014.

În anul 2024, în adresa Inspecției Judiciare au parvenit 24 de plângeri, majoritatea depuse de avocați sau de avocați care reprezentau interesele clienților lor. Aceste plângeri au invocat acțiuni presupus ilegale ale judecătorilor, ceea ce indică un grad ridicat de tensiune și neînțelegere în raporturile interprofesionale [1].

Această statistică reflectă faptul că o parte considerabilă a conflictelor din sistemul judiciar derivă nu doar din interpretările diferite ale legii, ci și din lipsa de comunicare eficientă între profesioniștii implicați. Fără o platformă de comunicare interprofesională, aceste neînțelegeri escaladează, fiind adesea transformate în plângeri oficiale care ajung pe masa Inspecției Judiciare. Din păcate, acest proces contribuie la creșterea tensiunilor și la deteriorarea relațiilor profesionale, fără a aborda cauza principală a conflictului: lipsa dialogului. Dialogul nu doar permite soluționarea neînțelegerilor înainte de a deveni conflicte oficiale, ci și promovează respectul reciproc și colaborarea în cadrul sistemului judiciar.

Obiectivul acestui articol este de a ana-

mutual respect. This would support not only the prevention of disciplinary misconduct but also the overall improvement of transparency and cooperation within the judicial system.

The disciplinary accountability of judges represents a fundamental mechanism for upholding moral and professional standards within the justice system. It is grounded in the principle that judges, as guardians of justice, must adhere not only to the letter of the law but also to the ethical values that govern their profession.

Disciplinary responsibility establishes a clear obligation: judges who violate professional norms must be held accountable and face appropriate consequences. This process not only discourages misconduct but also promotes the continuous observance of standards, thereby ensuring citizens have access to fair and trustworthy justice.

In the Republic of Moldova, judges are disciplinarily liable for committing the infractions outlined in the applicable law. Violations of other legal provisions result in disciplinary responsibility only when the act constitutes a disciplinary offense in accordance with Article 4 of Law No. 178/2014.

In 2024, the Judicial Inspection received 24 complaints, most of which were submitted by lawyers or by lawyers representing their clients' interests. These complaints alleged unlawful actions by judges, indicating a high level of tension and misunderstanding in interprofessional relations. [1]

This statistic reflects that a significant portion of conflicts within the judicial system arises not only from differing interpretations of the law but also from a lack of effective communication among the professionals involved. In the absence of an interprofessional communication platform, such misunderstandings often escalate into formal complaints submitted to the Judicial Inspection. Unfortunately, this process tends to increase tensions and deteriorate professional relationships, without addressing the root cause of the conflict: the lack of dialogue.

Dialogue not only enables the resolution of misunderstandings before they evolve into formal conflicts but also fosters mutual respect and collaboration within the justice system.

liza modul în care un dialog interprofesional structurat și eficient între judecători, procurori și avocați poate contribui la reducerea numărului de cazuri de răspundere disciplinară a judecătorilor, prin prevenirea conflictelor și a neînțelegerilor profesionale. Articolul evidențiază importanța colaborării și a comunicării deschise pentru consolidarea transparenței, înțelegerii reciproce și promovarea unei justiții echitabile, axată pe respectarea standardelor etice și profesionale.

Activitatea Colegiului Disciplinar al CSM pentru anul 2023

Colegiul disciplinar este un organ independent, care examinează cauzele disciplinare în privința judecătorilor în funcție și a judecătorilor demisionați pentru faptele comise în timpul exercitării funcției de judecător și aplică sancțiuni disciplinare. Reprezentând un organ-cheie în procesul de responsabilizare a judecătorilor în virtutea legii, activitatea Colegiului disciplinar este reglementată de Regulamentul cu privire la activitatea CD, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.505/24 din 13 noiembrie 2018 și de Legea nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ce prevede temeiurile răspunderii disciplinare, categoriile abaterilor disciplinare comise de judecători, sancțiunile disciplinare aplicate acestora, etapele procedurii disciplinare, atribuțiile instituțiilor implicate în procedura disciplinară, precum și procedura examinării, adoptării și contestării hotărârilor în cauzele disciplinare privind judecătorii.

În anul 2023, Colegiul disciplinar a înregistrat 25 de cauze disciplinare (rapoarte întocmite de Inspekția judiciară în urma verificării sesizărilor privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare comise de judecători), o cauză fiind restantă din anul precedent. Din numărul total de proceduri disciplinare (26 de proceduri), 10 au fost conexe, 7 fiind restante și urmând a fi examinate în anul 2024 [2]. Aplicarea sancțiunii de Colegiul disciplinar are drept ***scop corijarea conduitei judecătorului care a comis o abatere disciplinară, precum și prevenirea pe viitor a unor fapte similare.***

Din numărul total de proceduri disciplinare, în anul 2023 au fost examinate și pronunțate hotărâri în 19 cauze disciplinare, în același timp 10 proceduri disciplinare au

The aim of this article is to analyze how a structured and effective interprofessional dialogue among judges, prosecutors, and lawyers can contribute to reducing the number of disciplinary cases involving judges, by preventing conflicts and professional misunderstandings. The article emphasizes the importance of collaboration and open communication in strengthening transparency, mutual understanding, and the promotion of a fair justice system grounded in respect for ethical and professional standards.

Activity of the Disciplinary Board of the Superior Council of Magistracy (SCM) for the Year 2023

The Disciplinary Board is an independent body that examines disciplinary cases concerning sitting judges and judges who have resigned, for acts committed during their tenure. As a key body in ensuring judges' accountability under the law, the activity of the Disciplinary Board is regulated by the Regulation on the Activity of the Disciplinary Board, approved by Decision No. 505/24 of the Superior Council of Magistracy dated November 13, 2018, and by Law No. 178 of July 25, 2014, on the Disciplinary Liability of Judges. This law outlines the grounds for disciplinary liability, categories of disciplinary offenses committed by judges, applicable sanctions, the stages of the disciplinary procedure, the responsibilities of the institutions involved, and the procedure for examining, adopting, and appealing decisions in disciplinary cases concerning judges.

In 2023, the Disciplinary Board registered 25 disciplinary cases (reports prepared by the Judicial Inspection following the review of complaints regarding acts that may constitute disciplinary offenses committed by judges), with one case carried over from the previous year. Out of the total 26 disciplinary procedures, 10 were merged, and 7 remain pending and are scheduled to be examined in 2024.

The purpose of applying disciplinary sanctions by the Disciplinary Board is both to correct the conduct of judges who have committed disciplinary offenses and to prevent the recurrence of similar acts in the future.

Out of the total number of disciplinary procedures, in 2023 the Disciplinary Board ex-

fost conexe [3, 19]. Astfel, în perioada anului 2023 au fost aplicate în privința judecătorilor:

- 4 sancțiuni disciplinare sub formă de avertisment;
- 15 cauze disciplinare au fost încetate;
- 7 cauze au rămas în restanță, urmând a fi examinate în 2024.

Conform informațiilor disponibile, abaterile comise de judecători și sancționate de Colegiul Disciplinar relevă aspecte care afectează direct calitatea actului de justiție și încrederea publicului în sistemul judiciar.

Printre cele mai frecvente abateri identificate se numără:

1. Atitudinea nedemnă față de participanții la proces

- Un exemplu este cazul expus prin hotărârea CD nr. 1/1 din 27 ianuarie 2023, sancționată pentru manifestarea unei atitudini nedemne în relațiile cu colegii, avocații, experții, martorii sau alte persoane implicate. O astfel de conduită aduce atingere prestigiului justiției și afectează colaborarea profesională esențială în cadrul proceselor judiciare.

2. Încălcarea obligațiilor de serviciu și a termenelor procedurale

- Hotărârea CD nr. 3/4 din 21 aprilie 2023 și Hotărârea CD nr. 17/10 din 24 noiembrie 2023; judecătorii au fost sancționați pentru nerespectarea termenelor procedurale, ceea ce a afectat în mod direct drepturile și interesele legitime ale participanților la proces. Astfel de încălcări pun în pericol integritatea actului de justiție și pot duce la pierderea încrederii în imparțialitatea sistemului.

3. Comportamente care aduc atingere onoarei și probității profesionale

- Hotărârea CD nr. 8/7 din 21 iulie 2023 evidențiază încălcări mai grave, care au adus atingere onoarei profesionale și prestigiului justiției. Astfel de fapte, indiferent dacă sunt comise în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora, au un impact semnificativ asupra încrederii publicului în justiție.

În anul 2024, Colegiul disciplinar a înregistrat 28 de cauze disciplinare, 7 fiind preluate din restanța anului precedent. De menționat că în 2024 *Colegiul disciplinar nu a aplicat nicio sancțiune în cauzele disciplinare intentate în privința judecătorilor.*

Importanța colaborării între judecă-

amined and issued decisions in 19 cases. Additionally, 10 procedures were merged. As a result, in 2023 the following actions were taken against judges:

- 4 disciplinary sanctions in the form of warnings were applied;
- 15 disciplinary cases were dismissed;
- 7 cases remain pending and are to be reviewed in 2024.

According to available information, the offenses committed by judges and sanctioned by the Disciplinary Board reveal issues that directly impact the quality of justice and public confidence in the judicial system.

Among the most frequent disciplinary violations identified are:

1. Unworthy attitude toward trial participants

- An example can be found in the decision of the Disciplinary Board (DB) No. 1/1 of January 27, 2023, where a judge was sanctioned for displaying an unworthy attitude in relations with colleagues, lawyers, experts, witnesses, or other involved individuals. Such conduct undermines the prestige of justice and affects the professional cooperation that is essential in judicial proceedings.

2. Violation of official duties and procedural deadlines

- In decisions DB No. 3/4 of April 21, 2023, and DB No. 17/10 of November 24, 2023, judges were sanctioned for failing to comply with procedural deadlines, which directly impacted the rights and legitimate interests of trial participants. These types of violations jeopardize the integrity of the judicial process and can lead to a loss of trust in the system's impartiality.

3. Conduct that damages professional honor and integrity

- Decision DB No. 8/7 of July 21, 2023, highlights more serious violations that harmed the judge's professional honor and the prestige of the judiciary. Such actions, whether committed during the exercise of official duties or outside of them, have a significant impact on public trust in the justice system.

In 2024, the Disciplinary Board registered 28 disciplinary cases, with 7 of them carried over from the previous year's backlog. It is worth noting that in 2024, the Disciplinary

tori, procurori și avocați pentru prevenirea conflictelor. Colaborarea eficientă între judecători, procurori și avocați este esențială pentru prevenirea conflictelor și asigurarea unei justiții echitabile și eficiente. Această cooperare contribuie la clarificarea rolurilor fiecărei părți, la reducerea tensiunilor în cadrul proceselor și la crearea unui climat de încredere între părțile implicate.

Conform principiului colegialității [4], relația judecătorului cu colectivul de muncă trebuie să fie bazată pe respect reciproc și bună-credință, reflectând un comportament exemplar. Judecătorul trebuie să fie un model de comunicare adecvată și atitudine echilibrată în interacțiunile profesionale. Criticile publice la adresa probității profesionale sau morale a colegilor sunt interzise, iar judecătorul trebuie să manifeste reținere în exprimarea opiniilor despre activitatea altor magistrați. Totodată, este esențial ca judecătorul să rămână solidar cu colegii săi, opunându-se ferm acuzațiilor nefondate, declarațiilor jignitoare și discriminării profesionale.

Judecătorul trebuie să mențină o poziție imparțială, evitând preferințele față de anumiți angajați și să depășească eventualele animozități personale [5]. Un comportament nepotrivit, cum ar fi remarcile jignitoare, sarcasmul sau glumele crude, nu doar că subminează atmosfera de lucru, dar afectează și încrederea în sistemul judiciar. Judecătorul este reprezentantul actului de justiție, iar comportamentul său trebuie să reflecte responsabilitate și profesionalism.

La exercitarea atribuțiilor sale judiciare, judecătorul este obligat să își mențină independența față de colegii magistrați în luarea deciziilor. Această independență garantează că hotărârile sunt luate exclusiv pe baza legii și a conștiinței proprii, fără presiuni sau influențe externe ori interne.

Judecătorul, în interacțiunile sale cu alți profesioniști ai dreptului care activează în mod constant în instanță, trebuie să evite situațiile care ar putea genera suspiciuni rezonabile de favorizare sau părtinire [6]. Transparența, echitatea și profesionalismul în aceste relații sunt esențiale pentru menținerea încrederii în actul de justiție și pentru evitarea oricărei aparențe de imparțialitate.

Board did not impose any sanctions in the disciplinary cases initiated against judges. **The Importance of Cooperation Between Judges, Prosecutors, and Lawyers in Preventing Conflicts**

Effective cooperation between judges, prosecutors, and lawyers is essential for preventing conflicts and ensuring fair and efficient justice. This collaboration helps clarify each party's role, reduces tensions during trials, and fosters a climate of trust among the parties involved.

According to the principle of collegiality,[4] a judge's relationship with the professional community must be based on mutual respect and good faith, reflecting exemplary conduct. A judge should be a model of appropriate communication and balanced attitude in professional interactions. Public criticism targeting the professional or moral integrity of colleagues is prohibited, and a judge must show restraint when expressing opinions about the work of other magistrates. At the same time, it is essential for a judge to remain in solidarity with colleagues, firmly opposing unfounded accusations, offensive statements, and professional discrimination.

A judge must maintain an impartial stance, avoiding favoritism toward certain staff members and overcoming any personal animosities.[5] Inappropriate behavior—such as offensive remarks, sarcasm, or crude jokes—not only undermines the working atmosphere but also damages trust in the judicial system. As a representative of justice, the judge's behavior must reflect responsibility and professionalism.

In exercising judicial duties, a judge is obliged to maintain independence from fellow magistrates when making decisions. This independence ensures that rulings are made solely based on the law and the judge's conscience, free from any internal or external pressure or influence.

When interacting with other legal professionals who regularly appear in court, a judge must avoid situations that could give rise to reasonable suspicion of favoritism or bias.[6] Transparency, fairness, and professionalism in these interactions are essential to maintaining trust in the justice system and avoiding any ap-

Prin urmare, judecătorul trebuie să manifeste o conduită ireproșabilă, respectând atât principiul colegialității, cât și pe cel al independenței și imparțialității, astfel încât să consolideze prestigiul sistemului judiciar. În aceeași ordine de idei, menționăm despre *opinia consultativă nr. 4 a Comisiei de etică și conduită profesională a judecătorilor*[7], care se concentrează pe reglementarea comunicării judecătorilor cu personalul instanței, procurorii, avocații și alți judecători, punând accent pe prevenirea influențelor și comunicărilor nepotrivite. Opinia subliniază importanța respectării independenței și imparțialității judiciare, stipulând că judecătorii trebuie să evite orice influențe interne sau externe care ar putea afecta încrederea în sistemul judiciar.

Codul de etică prevede că judecătorii nu pot iniția, permite sau lua în considerare comunicările *ex parte* (în absența tuturor părților) privind dosarele aflate pe rol, cu excepția situațiilor strict administrative și fără impact asupra fondului cauzei. Judecătorii trebuie, de asemenea, să dezvăluie astfel de comunicări permise și să raporteze orice încercare de influențare. Comunicarea cu alți judecători este permisă doar pentru consultări asupra problemelor teoretice sau juridice, dar nu pentru influențarea deciziilor.

Pentru a evita aparențele de imparțialitate, **accesul participanților la proces în birourile judecătorilor este strict interzis**, iar interacțiunile în contexte sociale sunt reglementate pentru a preveni percepția de incorectitudine. Opinia reflectă angajamentul sistemului judiciar de a păstra standarde etice înalte și de a proteja autoritatea și integritatea funcției de judecător.

Aceeași poziție este expusă prin hotărârii CSM nr. 351/14 din 15.11.2007. Aceste reglementări **pot genera dificultăți în menținerea unui dialog interprofesional eficient**.

Dialogul interprofesional, care este crucial pentru coordonarea administrativă și clarificarea unor aspecte procedurale, poate fi îngreunat de aceste restricții stricte. Interdicția comunicărilor informale sau a accesului în birourile judecătorilor poate fi percepută drept o barieră artificială, îngreunând colaborarea pe subiecte care nu influențează fondul cauzelor. În plus, reglementarea interacțiunilor în con-

pearance of partiality.

Therefore, a judge must demonstrate impeccable conduct, upholding both the principle of collegiality and the principles of independence and impartiality, in order to strengthen the prestige of the judiciary.

In the same vein, we refer to Advisory Opinion No. 4 of the Commission on Judicial Ethics and Professional Conduct[7], which focuses on regulating judges' communication with court staff, prosecutors, lawyers, and other judges, emphasizing the prevention of undue influence and improper communications. The opinion highlights the importance of respecting judicial independence and impartiality, stating that judges must avoid any internal or external influence that could undermine public confidence in the judiciary.

The Code of Ethics states that judges must not initiate, allow, or consider *ex parte* communications (in the absence of all parties) regarding cases in progress, except in strictly administrative matters that do not affect the merits of the case. Judges are also required to disclose any permitted communications of this nature and report any attempts at undue influence.

Communication with other judges is allowed only for consultations on theoretical or legal issues, but not for influencing decisions.

To avoid any appearance of bias, access by trial participants to judges' offices is strictly prohibited, and interactions in social contexts are regulated to prevent perceptions of unfairness. This opinion reflects the judiciary's commitment to upholding high ethical standards and safeguarding the authority and integrity of the judicial office. The same position is reflected in CSM Decision No. 351/14 of 15.11.2007.

These regulations may create difficulties in maintaining effective interprofessional dialogue.

Interprofessional dialogue, which is crucial for administrative coordination and clarifying procedural aspects, may be hindered by such strict restrictions. The prohibition of informal communication or access to judges' offices can be perceived as an artificial barrier, hampering collaboration on matters that do not influence the merits of the case. Further-

texte sociale poate inhiba schimburile de idei și bune practici profesionale, esențiale pentru dezvoltarea unui mediu juridic sănătos și de colaborare. Deși aceste prevederi urmăresc prevenirea oricărei percepții de părtinire, ele pot, în unele cazuri, să conducă la o izolare profesională a judecătorilor, afectând dialogul deschis și înțelegerea reciprocă între profesioniștii implicați în actul de justiție. Acest echilibru dificil subliniază necesitatea de a găsi soluții care să protejeze imparțialitatea, fără a compromite comunicarea profesională constructivă.

Conform punctului 6.8.4 din Codul de etică al Procurorilor [8], aceștia *trebuie să adopte un comportament bazat pe respect, politețe și lipsă de aroganță în relațiile cu colegii, participanții la proces, instanțele de judecată, organele de urmărire penală și investigație, precum și reprezentanții autorităților publice și ai instituțiilor de drept*. În situațiile de divergență, procurorii sunt obligați să reacționeze adecvat, păstrând un comportament care să evite escaladarea conflictelor și să asigure un climat profesional echilibrat.

Deși textul Codului nu menționează explicit respectul față de judecători și avocați, comentariul [9] oferă clarificări importante, extinzând cerințele de respect și politețe față de aceste categorii profesionale, precum și față de organele de urmărire penală și alte instituții relevante. Un comportament incorect al procurorilor față de aceste persoane nu doar că afectează onoarea și demnitatea celor vizați, dar și subminează reputația profesiei de procuror, punând în pericol standardele de integritate profesională.

Cu toate acestea, Codul de etică nu face referire la necesitatea unei colaborări deschise și constructive între procurori, judecători, avocați și ceilalți profesioniști ai dreptului. Această lacună poate crea dificultăți în menținerea unui dialog interprofesional eficient, care este esențial pentru buna funcționare a sistemului de justiție. Lipsa unei reglementări explicite în această privință poate conduce la neînțelegeri sau tensiuni care afectează coordonarea în cadrul proceselor judiciare.

Pentru a remedia aceste aspecte, ar fi util ca **normele etice să includă prevederi care să încurajeze colaborarea deschisă și respectuoasă între profesioniștii din dome-**

more, regulating interactions in social settings may inhibit the exchange of ideas and professional best practices, which are essential for developing a healthy and collaborative legal environment. Although these provisions aim to prevent any perception of bias, they may, in some cases, lead to the professional isolation of judges, affecting open dialogue and mutual understanding among legal professionals. This delicate balance highlights the need to find solutions that protect impartiality without compromising constructive professional communication.

According to point 6.8.4 of the **Code of Ethics for Prosecutors**[8], prosecutors must adopt a respectful, polite, and non-arrogant attitude in their relations with colleagues, trial participants, the judiciary, criminal investigation and prosecution bodies, as well as representatives of public authorities and law enforcement institutions. In cases of disagreement, prosecutors are required to respond appropriately, maintaining conduct that avoids escalating conflicts and ensures a balanced professional environment.

Although the text of the Code does not explicitly mention respect toward judges and lawyers, **commentary** [9] provides important clarifications, extending the requirements of respect and politeness to these professional categories, as well as to criminal investigation bodies and other relevant institutions. Inappropriate behavior by prosecutors toward these individuals not only affects the honor and dignity of those involved, but also undermines the reputation of the prosecutorial profession and endangers professional integrity standards.

Nevertheless, the Code of Ethics does not address the need for open and constructive collaboration between prosecutors, judges, lawyers, and other legal professionals. This gap can create difficulties in maintaining effective interprofessional dialogue, which is essential for the proper functioning of the justice system. The absence of explicit regulation in this regard may lead to misunderstandings or tensions that hinder coordination within judicial proceedings.

To address these issues, it would be useful for ethical standards to include provisions that encourage open and respectful collaboration

niul justiției. Acest lucru ar putea consolida relațiile interprofesionale, fără a compromite principiile fundamentale de independență și imparțialitate ale profesiilor implicate. Un astfel de cadru ar contribui la creșterea încrederii publicului în actul de justiție și la asigurarea unei desfășurări eficiente și echitabile a activităților judiciare.

În Codul deontologic al avocaților [10], se remarcă existența unor capitole dedicate relațiilor cu instanțele de judecată și alte organe jurisdicționale, precum și raporturilor dintre avocați. Aceste capitole subliniază importanța respectului și comportamentului colegial, având prevederi explicite care obligă avocatul să manifeste respect față de colegii săi și față de instanțe. Totuși, Codul nu conține dispoziții clare referitoare la cooperarea interprofesională între avocați, judecători, procurori sau alți profesioniști ai dreptului.

Această absență poate crea o lacună în reglementarea relațiilor profesionale, într-un sistem juridic unde colaborarea și dialogul constructiv între profesioniști sunt esențiale pentru buna desfășurare a actului de justiție. Fără o mențiune explicită despre necesitatea cooperării interprofesionale, există riscul ca interacțiunile dintre avocați și alți actori juridici să fie influențate de interpretări individuale, ceea ce poate genera neînțelegeri sau chiar tensiuni.

O astfel de reglementare ar putea contribui la clarificarea standardelor de colaborare profesională și la crearea unui mediu juridic mai armonios, favorabil soluționării eficiente și echitabile a cauzelor. Introducerea unor prevederi privind cooperarea interprofesională ar sublinia importanța dialogului deschis, a respectului reciproc și a unei colaborări bazate pe integritate și responsabilitate. Acest pas ar întări încrederea publicului în sistemul de justiție și ar consolida relațiile dintre profesioniștii dreptului.

Carta Interprofesională a Judecătorilor, Procurorilor și Avocaților din Republica Moldova – un document necesar pentru promovarea dialogului interprofesional [11], subliniază importanța unui dialog interprofesional continuu, bazat pe principii și valori etice comune. Acestea includ respectul față de lege, secretul profesional, integritatea, respec-

between professionals in the justice field. This could strengthen interprofessional relationships without compromising the fundamental principles of independence and impartiality of the professions involved. Such a framework would contribute to increasing public trust in the justice system and ensure the efficient and fair conduct of judicial activities.

The Code of Ethics for Lawyers [10] highlights the existence of chapters dedicated to relationships with courts and other judicial bodies, as well as relationships between lawyers. These chapters emphasize the importance of respect and collegial behavior, with explicit provisions requiring lawyers to demonstrate respect and collegiality toward their colleagues and the courts. However, the Code does not contain clear provisions regarding interprofessional cooperation between lawyers, judges, prosecutors, or other legal professionals.

This absence can create a gap in regulating professional relationships within a legal system where collaboration and constructive dialogue between professionals are essential for the proper functioning of justice. Without an explicit mention of the need for interprofessional cooperation, there is a risk that interactions between lawyers and other legal actors may be influenced by individual interpretations, potentially leading to misunderstandings or even tensions.

Such regulation could help clarify the standards for professional collaboration and create a more harmonious legal environment, conducive to the efficient and fair resolution of cases. Introducing provisions regarding interprofessional cooperation would underline the importance of open dialogue, mutual respect, and collaboration based on integrity and responsibility. This step would strengthen public trust in the justice system and reinforce relationships between legal professionals.

The Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers in the Republic of Moldova – a necessary document for promoting interprofessional dialogue, [11] emphasizes the importance of continuous interprofessional dialogue based on common ethical principles and values. These include respect for the law, professional confidentiality, integrity, respect for the parties involved, professional compe-

tul față de justițiabili, competența profesională, echitatea și respectul reciproc. Aceste principii servesc drept fundament pentru o colaborare armonioasă și eficientă între profesioniștii dreptului, contribuind la creșterea încrederii publicului în actul de justiție. Promovarea acestui dialog interprofesional continuu nu doar facilitează soluționarea cauzelor într-un mod echitabil și transparent, dar și întărește relațiile dintre judecători, procurori și avocați, consolidând astfel sistemul de justiție în ansamblul său.

Carta Interprofesională a Judecătorilor, Procurorilor și Avocaților din Republica Moldova, semnată în 2017 de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) și Uniunea Avocaților din Moldova (UAM), evidențiază responsabilitatea acestor instituții de a proteja reputația profesională a membrilor lor și de a implementa strategii comune de comunicare pozitivă. Documentul subliniază necesitatea unei colaborări strânse între instituțiile semnatare pentru elaborarea unor mecanisme eficiente de apărare împotriva atacurilor mediatice care ar putea afecta integritatea și imaginea profesiilor juridice.

Astfel, se accentuează importanța unei abordări coordonate și proactive în acest sens, prin promovarea și susținerea standardelor etice și profesionale în rândul judecătorilor, procurorilor și avocaților. De asemenea, se evidențiază necesitatea unei implicări mai active din partea autorităților publice și a societății civile pentru consolidarea imaginii pozitive a profesiilor juridice și a sistemului judiciar în ansamblul său. Promovarea unei justiții de încredere și transparente depinde de angajamentul comun al acestor instituții și de susținerea activă a valorilor fundamentale ale profesiei juridice.

Exemple pozitive pentru susținerea unui dialog interprofesional:

1. Desfășurarea instruirilor pentru tinerii din profesiile juridice cu tema „*Comunicarea și dialogul interprofesional*”, destinate tinerilor judecători, procurori și avocați. Aceste instruirii au vizat promovarea unei comunicări eficiente între profesiile juridice, încurajând respectul reciproc și colaborarea bazată pe standarde etice comune. Activitatea a contribuit la consolidarea relațiilor interprofesionale și la

tence, fairness, and mutual respect. These principles serve as the foundation for harmonious and effective collaboration among legal professionals, contributing to increased public trust in the justice system. Promoting this ongoing interprofessional dialogue not only facilitates the fair and transparent resolution of cases but also strengthens relationships between judges, prosecutors, and lawyers, thereby reinforcing the justice system as a whole.

The Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers in the Republic of Moldova, signed in 2017 by the Superior Council of Magistracy (CSM), the Superior Council of Prosecutors (CSP), and the Union of Lawyers of Moldova (UAM), highlights the responsibility of these institutions to protect the professional reputation of their members and to implement joint strategies for positive communication. The document emphasizes the need for close collaboration between the signatory institutions to develop effective mechanisms to defend against media attacks that could undermine the integrity and image of legal professions.

It stresses the importance of a coordinated and proactive approach in this regard, through the promotion and support of ethical and professional standards among judges, prosecutors, and lawyers. Additionally, it underscores the need for more active involvement from public authorities and civil society to strengthen the positive image of legal professions and the judicial system as a whole. Promoting trustworthy and transparent justice depends on the shared commitment of these institutions and the active support of the fundamental values of the legal profession.

Positive examples for supporting interprofessional dialogue:

1. Conducting Training for Young Professionals in the Legal Field on the theme «Communication and Interprofessional Dialogue», aimed at young judges, prosecutors, and lawyers. These trainings focused on promoting effective communication between legal professions, encouraging mutual respect, and collaboration based on common ethical standards. The activity contributed to strengthening interprofessional relationships and enhancing the communication skills of the participants.

creșterea competențelor de comunicare ale participanților.

2. Realizarea discuțiilor interprofesionale sub formă de ateliere regionale cu genericul „Profesiile juridice în transformare: etică, reputație și colaborarea interprofesională”. Au fost desfășurate 12 ateliere în perioada 2023-2024, care au reunit judecători, procurori și avocați din toată republica. Discuțiile au abordat provocările actuale ale celor trei profesii și au propus soluții, printre care actualizarea Cartei Interprofesionale, semnată în 2017. Aceste dialoguri interprofesionale au fost parte a Programului pentru Susținerea Reformei Justiției Penale și Combaterea Corupției, implementat de ABA ROLI cu sprijinul financiar al Biroului pentru Combaterea Traficului de Droguri și Aplicarea Legii din cadrul Departamentului de Stat al SUA.

Scopul atelierelor de lucru este de a identifica provocările cu care se confruntă cele trei profesii la interacțiunea dintre ele, precum și de a veni cu posibile soluții pentru acestea, inclusiv prin modificarea și actualizarea Cartei interprofesionale a judecătorilor, procurorilor și avocaților din Republica Moldova, semnată în anul 2017.

Au fost urmate următoarele obiective:

- Analiza provocărilor existente în interacțiunea dintre profesiile juridice, inclusiv dilemele de etică și deontologie profesională, pentru a înțelege mai bine nevoile și preocupările fiecărei profesii.

- Discutarea posibilelor soluții și strategii pentru îmbunătățirea colaborării interprofesionale, cu accentul pus pe protejarea reputației și promovarea unei practici juridice etice și transparente.

- Promovarea Cartei interprofesionale a judecătorilor, procurorilor și avocaților din Republica Moldova, în vederea adaptării la schimbările din mediul juridic și a consolidării principiilor și valorilor comune ale celor trei profesii.

Discuțiile din aceste regiuni au evidențiat probleme și preocupări specifice în ceea ce privește relațiile dintre profesioniștii din sistemul judiciar. De exemplu, în regiunea Bălți participanții au semnalat probleme legate de distribuția judecătorilor în raioane sau lipsa acestora, care au condus la complicații și în-

2. Organizing Interprofessional Discussions in the Form of Regional Workshops titled «Legal Professions in Transformation: Ethics, Reputation, and Interprofessional Collaboration.» A total of 12 workshops were held between 2023 and 2024, bringing together judges, prosecutors, and lawyers from across the Republic of Moldova. The discussions addressed the current challenges faced by these three professions and proposed solutions, including updating the Interprofessional Charter signed in 2017. These interprofessional dialogues were part of the Program for Supporting Criminal Justice Reform and Combating Corruption, implemented by ABA ROLI with financial support from the Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs within the U.S. Department of State.

The goal of the working workshops is to identify the challenges faced by the three professions when interacting with each other, as well as to come up with possible solutions, including by modifying and updating the Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers in the Republic of Moldova, signed in 2017.

The following objectives were pursued:

- Analyzing the challenges in the interaction between legal professions, including ethical dilemmas and professional deontology, to better understand the needs and concerns of each profession.

- Discussing possible solutions and strategies for improving interprofessional collaboration, with an emphasis on protecting the reputation and promoting ethical and transparent legal practice.

- Promoting the Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers in the Republic of Moldova to adapt to changes in the legal environment and strengthen the common principles and values of the three professions.

Discussions in these regions highlighted specific issues and concerns regarding the relationships between professionals in the judicial system. For example, in the Bălți region, participants pointed out issues related to the distribution of judges across districts or their lack, which led to complications and delays in court proceedings. Lawyers noted that judges in rural areas seem to be more open and receptive

târzieri în procesele judiciare. Avocații au remarcat că judecătorii din raioane par să fie mai deschiși și mai receptivi decât cei din oraș.

La Comrat întrunirea a fost predominant pozitivă, caracterizată de o interacțiune prietenoasă și o colaborare bună între colegii de breaslă. Cu toate acestea, au fost identificate și discutate anumite probleme și preocupări legate de proceduri, volumul mare de muncă și lipsa de personal în sistem.

La Soroca și Ungheni, participanții au evidențiat în mod pozitiv experiența și înțelegerea rolului fiecărei profesii, reflectând o colaborare bună și respect reciproc între avocați, procurori și judecători. Discuțiile au subliniat importanța comunicării interprofesionale și necesitatea menținerii unui dialog deschis și constructiv pentru îmbunătățirea calității actului de justiție.

La Chișinău, s-au organizat 5 ateliere, și, analizând opiniile exprimate, se pot observa diverse aspecte ale relațiilor dintre avocați, procurori și judecători. Există aprecieri privind comunicarea interprofesională în unele instanțe și procuraturi sectoriale, indicând un potențial pentru îmbunătățire și creșterea colaborării. S-a menționat un volum mare de lucru care afectează toate cele trei profesii implicate în sistemul judiciar: avocați, procurori și judecători. Acest volum mare de cazuri poate contribui la tensionarea relațiilor dintre profesii și poate afecta calitatea actului de justiție.

3. Pe 31 mai 2024, a avut loc cea de-a **treia ediție a Conferinței Anuale a Actorilor din Domeniul Justiției**, organizată de ABA ROLI în parteneriat cu Institutul Național al Justiției și susținută de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor. Evenimentul a reunit profesioniștii din domeniul juridic pentru a discuta despre îmbunătățirea practicilor și colaborării între judecători, procurori și avocați.

Prima ediție a conferinței, desfășurată în 2017, s-a concentrat pe aplicarea arestului preventiv, iar participanții au adoptat o rezoluție care a propus o platformă de comunicare între profesiile juridice pentru a îmbunătăți sistemul de drept. Cea de-a doua ediție, din 2018, a fost axată pe realizările și provocările justiției în Moldova, subliniind importanța respectului

than those in urban areas.

In Comrat, the atmosphere was predominantly positive, characterized by friendly interaction and good collaboration between colleagues. However, certain issues and concerns related to procedures, high workloads, and staff shortages in the system were identified and discussed.

In Soroca and Ungheni, participants positively highlighted the experience and understanding of each profession's role, reflecting good collaboration and mutual respect between lawyers, prosecutors, and judges. The discussions emphasized the importance of interprofessional communication and the need to maintain an open and constructive dialogue to improve the quality of justice.

In Chișinău, five workshops were organized, and analyzing the opinions expressed reveals various aspects of the relationships between lawyers, prosecutors, and judges. There were positive remarks about interprofessional communication in some courts as well as sectorial prosecutor's offices, also indicating potential for improvement and increased collaboration. In Chișinău, a high workload affecting all three professions involved in the judicial system—lawyers, prosecutors, and judges—was mentioned. This large volume of cases may contribute to tension between the professions and affect the quality of justice.

3. On May 31, 2024, the third edition of the Annual Conference of Justice Sector Actors took place, organized by ABA ROLI in partnership with the National Institute of Justice and supported by the Ministry of Justice of the Republic of Moldova, the Union of Lawyers of the Republic of Moldova, the Superior Council of Magistracy, and the Superior Council of Prosecutors. The event brought together legal professionals to discuss improving practices and collaboration between judges, prosecutors, and lawyers.

The first edition of the conference, held in 2017, focused on the application of preventive detention, and participants adopted a resolution proposing a communication platform between legal professions to improve the legal system. The second edition, in 2018, was centered on the achievements and challenges of justice in Moldova, highlighting the importance

reciproc între profesiile juridice și necesitatea unei culturi juridice consolidată pentru succesul sistemului de justiție.

A III-a ediție a Conferinței Anuale a Actorilor din Domeniul Justiției din Republica Moldova a avut tema „Profesiile juridice în transformare: etică, reputație și comunicare interprofesională”. Această conferință a reunite profesioniști din toate domeniile juridice pentru a discuta despre rolul eticii și reputației în profesiile juridice, precum și despre importanța cooperării interprofesionale în contextul schimbărilor din sistemul de justiție. Evenimentul a facilitat schimbul de idei și experiențe între judecători, procurori și avocați, contribuind la dezvoltarea unei justiții mai transparente și eficiente.

Principalele concluzii și recomandări ale Conferinței sunt următoarele:

1. Implicarea continuă a reprezentanților profesiilor juridice în cadrul diferitelor platforme de discuții guvernamentale, cum ar fi Consiliul Consultativ sau Platforma anticorupție din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

2. Organizarea ședințelor tematice comune regulate dintre reprezentanții CSM, CSP și ai Consiliului UAM (semestriale/ anuale) care să abordeze subiecte de interes comun.

3. Revizuirea, actualizarea și implementarea Cartei interprofesionale a judecătorilor, procurorilor și avocaților din Republica Moldova (2017).

4. Abrogarea Hotărârea CSM nr. 351/14 din 15.11.2007.

5. Revizuirea codurilor de etică a profesiilor juridice, uniformizarea acestora și adaptarea lor la realitățile sociale și juridice din Republica Moldova.

6. Îmbunătățirea mecanismelor de protecție și apărare a reputației profesionale a judecătorilor, procurorilor și avocaților.

7. Organizarea unor cursuri de instruire, ateliere de lucru și evenimente informale mixte, precum și intensificarea colaborării dintre Institutul Național al Justiției și Centrul de Instruire al Uniunii Avocaților [12].

Conferința Anuală a Actorilor din Domeniul Justiției reconfirmă necesitatea dialogului interprofesional constant pentru consolidarea eticii, reputației și cooperării în sistemul juridic din Republica Moldova.

of mutual respect between legal professions and the need for a strengthened legal culture for the success of the justice system.

The third edition of the Annual Conference of Justice Sector Actors in the Republic of Moldova had the theme «Legal Professions in Transformation: Ethics, Reputation, and Interprofessional Communication.» This conference brings together professionals from all legal fields to discuss the role of ethics and reputation in legal professions, as well as the importance of interprofessional cooperation in the context of changes in the justice system. The event facilitates the exchange of ideas and experiences between judges, prosecutors, and lawyers, contributing to the development of a more transparent and efficient justice system.

The main conclusions and recommendations of the Conference are as follows:

1. The continued involvement of representatives from legal professions in various government discussion platforms, such as the Advisory Council or the Anti-Corruption Platform within the Ministry of Justice of the Republic of Moldova.

2. Organizing regular joint thematic meetings between representatives of the Superior Council of Magistracy (SCM), the Superior Council of Prosecutors (SCP), and the Union of Lawyers Council (ILC) (semi-annually/annually) to address topics of common interest.

3. Reviewing, updating, and implementing the Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers in the Republic of Moldova (2017).

4. Repealing the SCM Decision No. 351/14 from November 15, 2007.

5. Reviewing the ethical codes of legal professions, standardizing them, and adapting them to the social and legal realities of the Republic of Moldova.

6. Improving mechanisms for the protection and defense of the professional reputation of judges, prosecutors, and lawyers.

7. Organizing training courses, workshops, and mixed informal events, as well as intensifying collaboration between the National Institute of Justice and the Training Center of the Union of Lawyers.

The Annual Conference of Justice Sector Actors reaffirms the need for constant inter-

4. Deși pentru o perioadă **competițiile studentești din domeniul dreptului** păreau a fi fost date uitării, în ultimii doi ani ele au fost relansate și se consolidează ca inițiative esențiale pentru formarea viitorilor profesioniști ai dreptului. Reluarea acestor activități este nu doar binevenită, ci și necesară pentru cultivarea unei culturi juridice bazate pe practică, argumentare riguroasă și colaborare între generații.

Competiția Națională Studentească de Scriere a Memoriilor și Prezentare a Pleoariiilor, ajunsă la a doua ediție în 2024-2025, precum și *Concursul Național în Materie de Drept* desfășurat în perioada 5-7 mai 2025 la Institutul Național de Justiție [13], oferă un cadru autentic de dialog interprofesional. Aici, studenții au ocazia de a interacționa direct cu avocați, judecători, procurori și cadre universitare, exersându-și abilitățile într-un mediu competitiv și constructiv care reflectă realitățile sistemului juridic.

Pentru profesioniștii din domeniul justiției, aceste competiții studentești sunt un spațiu esențial de dialog interprofesional. Ele aduc împreună, în mod firesc, avocați, judecători, procurori și profesori de drept în jurul unei mize comune: formarea temeinică și relevantă a viitorilor juriști. În cadrul acestor concursuri, interacțiunile dintre actorii sistemului judiciar nu se limitează la evaluarea prestațiilor studenților, ci se transformă într-un exercițiu de reflecție colectivă asupra practicilor curente, valorilor profesionale și colaborării între instituții. Acest tip de dialog contribuie la consolidarea unei culturi juridice bazate pe respect reciproc, învățare continuă și coerență instituțională.

Aceste inițiative reflectă angajamentul constant al comunității juridice din Republica Moldova pentru promovarea unui dialog deschis, bazat pe respect reciproc și colaborare constructivă, esențial pentru consolidarea încrederii în sistemul de justiție.

CONCLUZII

1. Răspunderea disciplinară a judecătorilor este extrem de importantă pentru menținerea unui cadru juridic caracterizat prin respectarea celor mai înalte standarde etice și profesiona-

professional dialogue to strengthen ethics, reputation, and cooperation within the legal system of the Republic of Moldova.

4. Although student competitions in the field of law seemed to have been forgotten for a period of time, in the last two years, they have been relaunched and are strengthening as essential initiatives in the training of future legal professionals. The revival of these activities is not only welcome but also necessary for fostering a legal culture based on practice, rigorous argumentation, and collaboration between generations.

The National Student Competition for Memoir Writing and Plea Presentation, now in its second edition in 2024–2025, as well as the National Law Competition held from May 5–7, 2025, at the National Institute of Justice [13], provide an authentic platform for interprofessional dialogue. Here, students have the opportunity to interact directly with lawyers, judges, prosecutors, and university professors, honing their skills in a competitive and constructive environment that reflects the realities of the legal system.

For professionals in the justice sector, these student competitions are an essential space for interprofessional dialogue. They naturally bring together lawyers, judges, prosecutors, and law professors around a common goal: the thorough and relevant training of future legal professionals. Within these competitions, interactions between judicial actors go beyond assessing students' performances; they become a collective exercise in reflecting on current practices, professional values, and interinstitutional collaboration. This type of dialogue contributes to the strengthening of a legal culture based on mutual respect, continuous learning, and institutional coherence.

These initiatives reflect the constant commitment of the legal community in the Republic of Moldova to promoting an open dialogue, based on mutual respect and constructive collaboration, essential for strengthening trust in the justice system.

CONCLUSIONS

1. Disciplinary responsibility of judges plays a crucial role in maintaining a legal

le. Acesta este un mecanism de control care nu doar sancționează abaterile profesionale, dar și previne repetarea acestora, asigurând astfel încrederea publicului în integritatea și corectitudinea actului de justiție. De asemenea, acest sistem are scopul de a proteja independența judecătorilor și de a preveni influențele externe care ar putea afecta imparțialitatea procesului judiciar. Totuși, analiza statisticilor relevă faptul că un număr semnificativ de plângeri disciplinare apar din cauza lipsei unui sistem de comunicare eficient între judecători, procurori și avocați. Aceasta subliniază importanța unei abordări proactive în promovarea unui dialog interprofesional eficient, care să reducă riscurile de conflict și să îmbunătățească cooperarea în cadrul proceselor legale.

2. Un dialog deschis și transparent între profesioniștii din domeniul justiției este un factor important în vederea prevenirii și rezolvării conflictelor care pot apărea în cadrul proceselor de judecată. Acesta contribuie la clarificarea rolurilor și responsabilităților fiecărei profesii implicate, reducând astfel tensiunile și neînțelegerile care pot deteriora relațiile interprofesionale. Practicile de comunicare interprofesională nu doar că ajută la gestionarea dilemelor etice și la asigurarea unui volum de muncă mai echilibrat, dar și sprijină dezvoltarea unor soluții colective la provocările comune ale sistemului de justiție. Inițiative precum instruirea, desfășurarea competițiilor tinereilor talente din profesiile juridice, organizarea de ateliere regionale și conferințe anuale sunt pași semnificativi pentru consolidarea acestei comunicări.

3. Carta Interprofesională a Judecătorilor, Procurorilor și Avocaților, semnată în 2017, constituie un document de referință care reafirmă importanța unei colaborări continue între profesioniștii din domeniul justiției, subliniind valori fundamentale precum respectul față de lege, integritatea și echitatea. În ciuda progreselor realizate, documentul necesită o revizuire pentru a răspunde provocărilor actuale din domeniul justiției, cum ar fi evoluțiile tehnologice și schimbările în reglementările naționale.

4. Revizuirea Hotărârii CSM nr. 351/14 din 15.11.2007 pentru îmbunătățirea comunicării informale constituie un alt aspect esențial pentru promovarea unui dialog eficient între

framework characterized by the highest ethical and professional standards. It is a control mechanism that not only sanctions professional misconduct but also prevents its recurrence, thereby ensuring public trust in the integrity and fairness of the justice system. Furthermore, this system aims to protect the independence of judges and prevent external influences that could affect the impartiality of the judicial process. However, an analysis of statistics reveals that a significant number of disciplinary complaints arise due to the lack of an effective communication system between judges, prosecutors, and lawyers. This highlights the importance of a proactive approach in promoting effective interprofessional dialogue, which can reduce the risks of conflict and improve cooperation within legal processes.

2. Open and transparent dialogue between professionals in the justice system is an important factor in preventing and resolving conflicts that may arise during judicial proceedings. It contributes to clarifying the roles and responsibilities of each profession involved, thereby reducing tensions and misunderstandings that can damage interprofessional relationships. Practices of interprofessional communication not only help manage ethical dilemmas and ensure a more balanced workload but also support the development of collective solutions to the common challenges of the justice system. Initiatives such as training, organizing competitions for young legal talents, holding regional workshops, and annual conferences are significant steps toward strengthening this communication.

3. The Interprofessional Charter of Judges, Prosecutors, and Lawyers, signed in 2017, serves as a reference document reaffirming the importance of continuous collaboration between justice professionals, emphasizing fundamental values such as respect for the law, integrity, and fairness. Despite the progress made, the document requires revision to address current challenges in the justice system, including technological advancements and changes in national regulations.

4. Revision of Decision CSM no. 351/14 for improving informal communication Another essential aspect in promoting effective dialogue between justice professionals

profioniștii din domeniul justiției. Această hotărâre impune restricții stricte asupra comunicărilor informale între participanții la proces și judecători, ceea ce poate duce la o atmosferă de distanțare și genera dificultăți la rezolvarea rapidă a unor aspecte administrative sau procedurale. O modificare sau anulare a acestei hotărâri ar permite relaxarea acestor restricții, facilitând o mai bună colaborare între profesioniștii din domeniul dreptului și îmbunătățirea accesului la soluții rapide pentru problemele administrative, fără a pune în pericol imparțialitatea și independența judecătorilor. Crearea unui cadru mai deschis pentru dialogul interprofesional ar contribui semnificativ la eficiența și transparența procesului judiciar.

Comunicarea eficientă între profesioniștii din domeniul justiției nu este doar esențială pentru prevenirea și rezolvarea conflictelor, dar reprezintă și un factor determinant în vederea consolidării încrederii cetățenilor în sistemul judiciar. Un dialog interprofesional continuu, susținut de inițiative strategice și bazat pe respectarea principiilor etice fundamentale, va contribui la dezvoltarea unui sistem de justiție modern, echitabil și transparent. Este necesar să continuăm să investim în promovarea unui mediu marcat de colaborare între judecători, procurori și avocați, prin actualizarea reglementărilor existente, implementarea de noi mecanisme tehnologice și intensificarea activităților de formare și educare profesională, astfel încât să răspundem provocărilor și cerințelor unui sistem de justiție din ce în ce mai complex și dinamic.

Este cert că dialogul interprofesional reprezintă un instrument esențial pentru prevenirea cauzelor de răspundere disciplinară a judecătorilor, contribuind la reducerea tensiunilor și la promovarea unei comunicări eficiente între profesioniștii din domeniul justiției. Prin crearea unui cadru transparent și de colaborare, se pot rezolva conflictele înainte ca acestea să escaladeze, întărind astfel încrederea publicului în sistemul judiciar și asigurând un proces legal corect și echitabil.

is the revision of Decision CSM no. 351/14 of 15.11.2007. This decision imposes strict restrictions on informal communications between participants in a case and judges, which can lead to a distancing atmosphere and difficulties in quickly resolving administrative or procedural issues. A modification or cancellation of this decision would allow for the relaxation of these restrictions, facilitating better collaboration between legal professionals and improving access to rapid solutions for administrative issues without compromising the impartiality and independence of judges. Creating a more open framework for interprofessional dialogue would significantly contribute to the efficiency and transparency of the judicial process.

These initiatives reflect the continuous commitment of the legal community in the Republic of Moldova to promote open dialogue based on mutual respect and constructive collaboration, essential for strengthening trust in the justice system.

In conclusion, effective communication between professionals in the justice system is not only essential for preventing and resolving conflicts but also a determining factor in strengthening citizens' trust in the judiciary. Ongoing interprofessional dialogue, supported by strategic initiatives and grounded in the respect for fundamental ethical principles, will contribute to the development of a modern, fair, and transparent justice system. It is necessary to continue investing in promoting a collaborative environment between judges, prosecutors, and lawyers, by updating existing regulations, implementing new technological mechanisms, and intensifying professional training and education activities, in order to address the challenges and demands of an increasingly complex and dynamic justice system.

We assert with certainty that interprofessional dialogue is an essential tool in preventing disciplinary accountability of judges, helping to reduce tensions and promote effective communication between justice professionals. By creating a collaborative and transparent framework, conflicts can be resolved before they escalate, thereby strengthening public trust in the judiciary and ensuring a fair and just legal process.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE**BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES**

1. Hotărârile Colegiului Disciplinar pentru anul 2024. Disponibil la adresa: <https://www.csm.md/ro/hotaririle/hotarari-cd/documents.html>
2. RAPORTUL DE ACTIVITATE AL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ȘI AL SISTEMULUI JUDECĂTORESC ÎN ANUL 2023. Disponibil la: https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2023/CsmRaportAnual2023_.pdf.pdf
3. Raport anual de activitate a Colegiului disciplinar pentru anul 2023. Disponibil la https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2023/RAPORT_IJ_2023.pdf
4. CODUL DE ETICĂ ȘI DE CONDUITĂ PROFESIONALĂ AL JUDECĂTORULUI, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015 (modificat prin Hotărârea AGJ nr.12 din 11 martie 2016).
5. COMENTARIU PRACTIC ASUPRA CODULUI DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ AL JUDECĂTORULUI (CAPITOLUL II). Disponibil la https://vojust.md/feed/doc_file-0-1657876174.pdf
6. PRINCIPIILE DE LA BANGALORE PRIVIND CONDUITA JUDICIARĂ 2002. Disponibil la: https://www.unodc.org/res/ji/import/international_standards/bangalore_principles/bangalore_principles_romanian.pdf
7. Opinia consultativă nr. 4 a Comisiei de etică Emisă la 01 iulie 2019 COMUNICAREA JUDECĂTORILOR CU PERSONALUL INSTANȚEI, PROCURORII, AVOCAȚII ȘI ALȚI JUDECĂTORI. Disponibil la adresa: https://www.csm.md/files/Ordinea_Etica/2019/02/Opnia4.pdf
8. CODUL DE ETICĂ AL PROCURORILOR, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016. Disponibil la: https://csp.md/sites/default/files/inline-files/CODUL%20de%20Etica%20Redactat%2015.07.2019_0.pdf
9. CSP, Comentariul codului de etică al procurorilor, Chișinău 2021. Disponibil la: <https://csp.md/sites/default/files/inline-files/Ghid%20de%20etica%20coperata%20web%20pages.pdf>
10. CODUL DEONTOLOGIC AL AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA (Adoptat de Congresul Avocaților din 20 decembrie 2002, cu modificările și completările adoptate de Congresul Avocaților la 23 martie 2007 și la 01 iulie 2016). Disponibil la: https://uam.md/wp-content/uploads/2024/02/codul_deontologic_5358927.pdf
11. CARTA INTERPROFESIONALĂ A JUDECĂTORILOR, PROCURORILOR ȘI AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA din 2017. Disponibil la: https://csm.md/files/Acorduri/2017/2017_CARTA_INTERPROFESIONALA.pdf
12. REZOLUȚIA CONFERINȚEI ANUALE A ACTORILOR ÎN DOMENIUL JUSTIȚIEI. EDIȚIA A III-A. PROFESIILE JURIDICE ÎN TRANSFORMARE: ETICĂ, DEONTOLOGIE ȘI COMUNICARE INTERPROFESIONALĂ.
13. Anunțul Ministerului Justiției privind lansarea Concursului Național în Materie de Drept. Disponibil la adresa: <https://www.justice.gov.md/ro/content/ministerul-justitiei-lanseaza-concursul-national-materie-de-drept>